

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра екології, географії та туризму**

Сливка Анастасія Василівна

**Екологічний контроль імпорту сухого молока у
пунктах пропуску через Державний кордон
України**

Автореферат

Дипломної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістр
Спеціальність 101 Екологія,

Рівне – 2020

Дипломна робота є рукописом:

Робота виконана на кафедрі екології, географії та туризму
Рівненського державного гуманітарного університету.

Науковий керівник- д.б.н., проф. Мельник В.І.

Рецензент– Сачук Р.М., директор Дослідної станції
епізоотології Інституту ветеринарної
медицини НААН України

Захист відбудеться “__” _____ 2020 р. о __ годині на засіданні ДДК
в Рівненському державному гуманітарному університеті,
Міністерства освіти і науки України за адресою: м. Рівне,
вул.Пластова, 29 А, гуртожиток № 7, ауд. __.

Секретар ДЕК

Глінська С.О.

Загальна характеристика роботи

Актуальність теми.

Ріст виробництва, розширення асортименту молочної продукції повинні бути сумісні з постійним покращенням якості, біологічної цінності та смакових властивостей зазначених вище продуктів. Суттєвим завданням є також повніше використання сільськогосподарської сировини для виробітку повноцінних продуктів з високим вмістом білка, вітамінів, біологічно активних речовин. Для досягнення поставленої мети необхідно підвищувати технічний рівень підприємств, застосовувати найновіші методи технології та прогресивне обладнання, впроваджувати механізовані та автоматизовані системи виробництва. На даному етапі розвитку молочної промисловості передбачається збільшення виробничих потужностей за рахунок розвитку як державного сектору, так і відкриття малих підприємств виробництва молочної продукції.

Засилля на споживчому ринку України імпортованих продуктів харчування, з одного боку, та той факт, що українські виробники сухого молока здійснюють поставки даного товару за кордон, з другого, обумовлюють **актуальність** розв'язання обраної для дослідження проблеми.

Мета роботи: аналіз ринку сухого молока та перспективи розвитку вітчизняної молочної галузі; особливості та порядок митного оформлення сухого молока.

Об'єкт дослідження – є сухе молоко та процес митного оформлення даної продукції.

Мета і головне завдання дослідження досягаються шляхом розв'язання наступних **основних завдань**:

- визначити основні тенденції розвитку ринку сухого молока в Україні впродовж останніх років;
- оцінити сучасну ситуацію на українському споживчому ринку молочних продуктів.
- дослідити процес митного оформлення даної продукції.

Методи дослідження: літературний пошук, лабораторний (визначення показників якості сухого молока), порівняльно-розрахунковий, математичний, графічний.

Практичне значення: дослідження екологічного контролю сухого молока в зоні діяльності митниць Рівненської області дозволить зробити висновки про ефективність заходів, які проводяться щодо запобігання потрапляння неякісної продукції на територію України з-за кордону, а також із України в інші держави.

Наукова новизна полягає у детальному вивченні особливостей екологічного контролю сухого молока в зоні діяльності митниць Рівненської області.

Основний зміст роботи

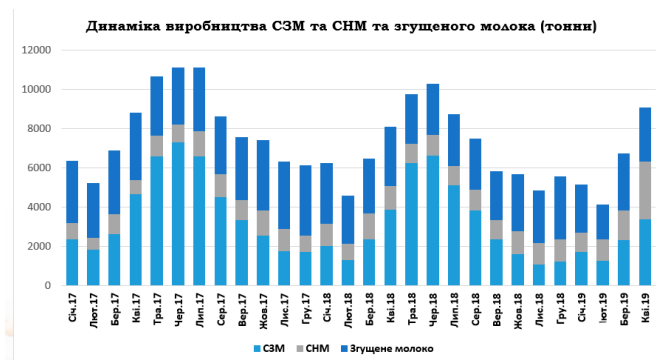
РОЗДІЛ 1. СТАН МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Імпорт молока у світі у 2018 році становив \$27,7 млрд. Загалом вартість імпорту молока знизилася на -26,9% з 2014 року, коли закупівлі молока оцінювалися у \$37,8 млрд. А з 2017 по 2018 рік міжнародний ринок молока втратив 6,4% вартості.

Ринок сухих основних молочних продуктів залишається одним із конкурентних. На світовій арені продовжується зростання попиту до європейського СЗМ, а зниження пропозиції новозеландського з часом вплине на рейтинги. Україна в свою чергу не має конкурентного становища на світовій арені, але основні тенденції (ціна та попит) впливають на вітчизняний ринок і вносять корективи у загальну картину виробництва. Як наслідок, виробництво СЗМ за підсумком чотирьох місяців знизилось на 9,5% проти 2018 року (8,7 тис. т проти 9,6 тис. т). В той час СНМ залишається одним з небагатьох молочних продуктів, динаміка вітчизняного виробництва якого у 2019 році зростає. За чотири місяці поточного року загальний обсяг виробництва зріс на 147,5%, а у квітні показник збільшився на 247,6%.

Виробництво згущеного молока протягом чотирьох місяців 2019 року знизилось на 19,1% до 9,8 тис. т, квітневий обсяг був на 13,9% нижчим, ніж у 2018 році (2,7 тис. т). Станом на кінець квітня поточного року загальний обсяг запасів даного продукту становив 1,43 тис. т.

Якщо ж говорити про міжнародну торгівлю СЗМ, СНМ та згущеними вершками, то обсяги імпорту поступаються експорту (771 тонна проти 16,1 тис. т у січні-травні 2019 року). Експортуємо до Китаю, Грузії та Ізраїлю, в той час як головними постачальниками є Білорусь, Німеччина та Франція.

Сегмент сухих і згущених молочних продуктів має рекордні показники як у виробництві так і в експорті, хоча зазвичай експортуються не сухі продукти, а згущене молоко. Загальний обсяг експорту протягом п'яти місяців поточного року склав 16,1 тис. т із загальною вартістю 33,8 млн USD. Експорт у травні встановив рекорд – 6,3 тис. т із загальною вартістю 14,5 млн USD.

Основними країнами покупцями впродовж аналізованого

періоду були Китай (33,1%), Грузія (6%) й Ізраїль (5,9%).

Обсяги імпорту сухого молока та вершків згущених нижчі за експортні. За підсумком п'яти місяців до України було завезено 702 тонни даних молочних продуктів із загальною вартістю 1,6 млн USD. Даний показник на 28% нижчий у загальному обсязі (973 тонни у січні – травні 2018 року) та на 19% у грошовому еквіваленті (1,3 млн USD). Країни ЄС стабільно є головними постачальниками СЗМ, СНМ і згущеного молока.

У травні імпорт склав 137 тонн із загальною вартістю 267 тис. USD. Головним постачальником була Білорусь – 72 тонни із загальною вартістю 127 тис. USD. Основними імпортними позиціями були СНМ і СЗМ.

Відвантаження з Німеччини протягом аналізованого місяця склали 42 тонни із загальною вартістю 98 тис. USD. Постачали сухе знежирене молоко. Імпорт СЗМ із Республіки Молдова становив 20 тонн.

РОЗДІЛ 2 СТАНДАРТИЗАЦІЯ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

В Україні вступили в дію нові вимоги до якості молочної продукції.

12 липня в Україні набрав чинності наказ Міністерства аграрної політики і продовольства, згідно з яким затверджуються нові вимоги до безпеки і якості молока і молочних продуктів.

Даний документ повинен уніфікувати вказані українські та європейські вимоги, врегулювати значення основних

мікробіологічних показників, адаптувати технологічні вимоги до сучасних реалій і скасувати застарілі норми в цій сфері.

Нові вимоги стосуватимуться всіх операторів ринку молока і молочних продуктів незалежно від форми власності, крім первинного виробництва молока і молозива, призначених для власного споживання, і приготування, обробки і зберігання в домашніх умовах молочних продуктів для власного споживання.

Новий стандарт ДСТУ 3662:2015 передбачає три сорти молока: екстра-клас, вищий і перший. Це означатиме, що молоко другого гатунку не зможе надходити на переробні підприємства. Також за новим стандартом молоко має бути охолодженим і профільтрованим, отриманим від здорових корів, не містити слідів "антибіотиків, ветеринарних препаратів, мийно-дезінфікуючих засобів, формаліну, консервантів, перекису".

Відповідно до зобов'язань в рамках Угоди про асоціацію та Всеохоплюючої стратегії СФЗ Україна повинна гармонізувати своє законодавство з положеннями Регламенту (ЄС) № 853/2004, що встановлює спеціальні гігієнічні правила для гігієни харчових продуктів, в т.ч. сирого молока, молочних продуктів.

Щоб виробники молока могли адаптуватися до нових вимог, до 2022 року встановлено перехідний період. Держава сприяє створенню відповідної інфраструктури для обслуговування господарств населення і надає допомогу с/г кооперативам для придбання необхідного обладнання. Самі селяни також виграють, адже отримують вищі закупівельні ціни на молоко та більше можливостей для свого бізнесу.

Розділ 3. Експертиза сухого молока

Молоко – це біологічна рідина, що виробляється молочною залозою самок тварин. У товарознавстві молоко потрібно розглядати не як механічну суміш його складових частин, а як складну колоїдну систему. Молоко містить велику кількість компонентів. Особливість багатьох з компонентів молока полягає в тому, що природа не повторює їх в іншому продукті харчування. Склад молока не є строго постійним, проте в середньому він характеризується такими даними: -- (1) вода - 87,5%, (2) лактоза - 4,7%, (3) мінеральні речовини - 0,7%, (4) молочний жир - 3,8%, (5) білки - 3,3%, (6) вітаміни, ферменти, барвники, гази.

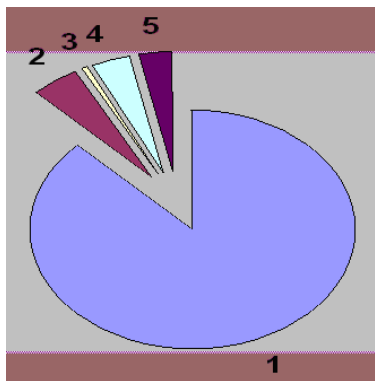

Рис. 3.1 Якісний склад молока.

РОЗДІЛ 4. МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ СУХОГО МОЛОКА

Нетарифний метод регулювання ЗЕД є методом адміністративного характеру, що застосовується при проведенні певних видів контролю державних органів щодо товарів, які ввозяться на митну територію України, або з неї вивозяться.

Основна тематика дозвільних документів державних органів, необхідних для митного оформлення сухого молока, наведена на *рис. 4.1.*

Рис. 4.1. Дозволи державних органів України, необхідні для експорту сухого молока.

Радіологічний дозвіл. Радіологічний контроль проводиться безпосередньо на кордоні посадовими особами Державної екологічної інспекції Міністерства екології та природних ресурсів України. Підставою для митного оформлення є штампи "Ввіз/вивіз дозволено" та "Радіологічний контроль". У разі відсутності зазначених відміток при митному оформленні вантажу видається дозвіл на ввезення в Україну, в якому вказуються повна назва та реквізити імпортера; код УКТЗЕД, назва продукції, маса, вид упаковки, маркування, спосіб транспортування; реквізити власника й одержувача вантажу; маршрут прямування через територію України; номер та дата видачі. Код документа у ВМД 6 6854.

Санітарно-епідеміологічний контроль. Санітарний сертифікат видається з метою гарантії безпеки товару для здоров'я населення. Зазначений висновок складається органами, установами, закладами державної санітарно-епідеміологічної служби. Він призначений для кожної партії харчових продуктів, продовольчої сировини та супутніх

матеріалів (для експорту, якщо це передбачено умовами контракту чи міжнародною угодою, в якій бере участь Україна). У ВМД зазначається під кодом 6-6852.

Сухе молоко входить до групи 04 – "Молоко та молочні продукти; яйця птахів; натуральний мед; харчові продукти тваринного походження".

Країна походження товару визначається з метою застосування тарифних та нетарифних заходів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а також забезпечення обліку товарів у статистиці зовнішньої торгівлі.

Країна походження товару визначається на основі принципів міжнародної практики.

Нарахування мита

Концепція нарахування та сплати мита викладена у ст. 17 Закону України "Про Єдиний митний тариф". Порядок нарахування та стягнення мита затверджується нормативними документами Держмитслужби, а також спільними документами Держмитслужби, НБУ, Міністерства фінансів.

Відповідно до ст. 6 – мито – це податок на товари та інші предмети, які переміщуються через митний кордон України. Мито повністю вноситься до Державного бюджету України. Воно сплачується митним органам України.

Ввізне мито

Являє собою податок на переміщення товарів через митний кордон України. Див. додатково "Класифікатор звільнень від сплати митних платежів при ввезенні товарів на митну територію України",

затверджений наказом Мінфіну від 20.09.2012 року № 1011

Пільгова ставка 10%

Повна ставка 10%

Діє з 01.01.2014

Нарахування ПДВ

Податок на додану вартість - непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V Податкового кодексу України.

Об'єктом оподаткування (див. статтю 185 Податкового кодексу України) є операції платників податку з:

ввезення товарів на митну територію України в митних режимах імпорту або реімпорту, в тому числі постачання товарів з-під митних режимів магазину безмитної торгівлі, митного складу або спеціальної митної зони для їх подальшого вільного обігу на території України;

вивезення товарів у митному режимі експорту або реекспорту, в тому числі постачання товарів, які перебувають у вільному обігу на території України, до митних режимів магазин безмитної торгівлі, митний склад або спеціальна митна зона.

При ввезенні товарів на митну територію України базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість, але не менша митної вартості цих товарів, з урахуванням мита та акцизного податку, що підлягають сплаті, за винятком податку на додану вартість, що включаються до ціни товарів згідно із законом (див. статтю 190 Податкового кодексу України).

Ставка 20%

Діє з 01.01.2011.

Розділ V. Охорона праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях

Оцінка стану охорони праці й ефективності заходів для її поліпшення є однією з основних задач керування охороною праці. Усі види господарської діяльності так чи інакше впливають на рівень забезпечення охорони праці, підвищуючи чи знижуючи його.

У свою чергу стан охорони праці безпосередньо впливає на показники господарської діяльності підприємства.

Належний рівень охорони праці забезпечується шляхом:

- доведення параметрів виробничого середовища до нормативних значень (технічні і технологічні рішення);
- захисту працівників від впливу небезпечних і шкідливих виробничих факторів.

Трудоохоронні заходи, що плануються і запроваджуються щодо сфери їхнього застосування належать до трьох рівнів:

- макрорівень - у масштабах держави;
- мезорівнів - галузі, великі фірми, корпорації;
- мікрорівень - підприємства, цехи, робочі місця.

При оцінці ефективності заходів щодо охорони праці користуються сукупністю чотирьох груп показників:

- 1) показники зміни стану умов праці;
- 2) соціальні показники;
- 3) економічні показники;
- 4) соціально-економічні показники.

Зміна стану умов праці за факторами оцінюється різницею їхньої абсолютної величин до і після впровадження заходів чи різницею досягнутих або прогнозованих результатів, а також зіставленням відносних показників, що характеризують ступінь, відповідності тих чи інших факторів граничне припустимим концентраціям (ГПК), граничне припустимим рівням (ГПР) чи заданим значенням.

Комплексна оцінка зміни умов праці виробляється з урахуванням приросту числа робочих місць, на яких умови праці приведеш у відповідність з нормативними вимогами.

Соціально-економічні показники носять економічний характер і виражаються у вигляді економії чи запобігання втрат живої й упередженої праці в народному господарстві, на підприємствах і в сфері особистого споживання.

Витрати на здійснення заходів щодо охорони праці включають капітальні інвестиції і поточні витрати.

Поточні витрати включають витрати на зміст і обслуговування основного технологічного устаткування, викликані його удосконалюванням з метою поліпшення охорони праці.

При здійсненні багатоцільових заходів визначення суми капітальних інвестицій і поточних витрат, зв'язаних з поліпшенням охорони праці, робиться розрахунковим шляхом з використанням даних про вартість відповідних робіт у проектах-аналогах, укрупнених розцінок, нормативів витрат.

При економічному обґрунтуванні заходів щодо поліпшення охорони праці витрати на їхнє здійснення визначаються як сукупні поточні витрати і капітальні інвестиції, приведені до року з

урахуванням фактора часу (інфляції).

Висновки

Молоко сухе знежирене виробляється з пастеризованого знежиреного коров'ячого молока шляхом згущення і подальшого висушування на розпилювальній сушці.

У першому півріччі 2019 року у Асоціації виробників молока зафіксували найбільше падіння кількості поголів'я за останнє десятиліття – мінус 6%. Виробництво молока зменшилось аж на 166 тис. т. Виробники вимушені згортати свою роботу через скасування держдотацій для тваринництва, непрозору політику держави щодо відкриття ринку землі та масованій імпорту молока та молочних продуктів із сусідніх Польщі та Білорусі.

Імпорту молока у світі у 2018 році становив \$27,7 млрд. Загалом вартість імпорту молока знизилася на -26,9% з 2014 року, коли закупівлі молока оцінювалися у \$37,8 млрд. А з 2017 по 2018 рік міжнародний ринок молока втратив 6,4% вартості.

Ринок сухих основних молочних продуктів залишається одним із конкурентних. На світовій арені продовжується зростання попиту до європейського СЗМ, а зниження пропозиції новозеландського з часом вплине на рейтинги. Україна в свою чергу не має конкурентного становища на світовій арені, але основні тенденції (ціна та попит) впливають на вітчизняний ринок і вносять корективи у загальну картину виробництва. Як наслідок, виробництво СЗМ за підсумком чотирьох місяців знизилось на 9,5% проти 2018 року (8,7 тис. т проти 9,6 тис. т). В той час СНМ залишається одним з небагатьох молочних

продуктів, динаміка вітчизняного виробництва якого у 2019 році зростає. За чотири місяці поточного року загальний обсяг виробництва зріс на 147,5%, а у квітні показник збільшився на 247,6%

Якщо ж говорити про міжнародну торгівлю СЗМ, СНМ та згущеними вершками, то обсяги імпорту поступаються експорту (771 тонна проти 16,1 тис. т у січні-травні 2019 року). Експортуємо до Китаю, Грузії та Ізраїлю, в той час як головними постачальниками є Білорусь, Німеччина та Франція.

Пропозиції.

Для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств молочної галузі на міжнародному ринку необхідно:

- інтегрувати виробників та переробників, що дасть змогу регулювати цінову політику;
- створювати вертикально інтегровані агрохолдинги, що дасть змогу підвищувати якість продукції та формувати ефективну цінову політику;
- забезпечувати ефективну державну підтримку для збільшення поголів'я корів для всіх категорій господарств;
- впроваджувати ресурсозберігаючі та більш чисті технології, що дасть змогу зменшувати витрати ресурсів та підвищувати якість молочних продуктів; зменшувати ресурсоємність виробництва, знижувати енергоспоживання;
- розширювати асортимент продукції, що виготовляється, за рахунок впровадження сучасних технологій, що підвищують харчову та біологічну цінність продуктів, а також застосовувати пакувальні матеріали нового покоління;

- розвивати ринкову та соціальну інфраструктуру в сільській місцевості;
- формувати якісно нову техніко-технологічну базу, що відповідає сучасним методам господарювання;
- нарощувати експорт молочних продуктів за ступенем насичення внутрішнього ринку.

АНОТАЦІЇ
на магістерську роботу
Екологічний контроль імпорту сухого молока у пунктах
пропуску через Державний кордон України

Дипломна робота на здобуття ОКР магістр за спеціальністю 101 «Екологія». Рівненський державний гуманітарний університет. Рівне 2020 р.

Дипломна робота присвячена вивченню і аналізу ринку сухого молока та перспективам розвитку вітчизняної молочної галузі; особливості та порядок митного оформлення сухого молока.

Проаналізовано наукову та науково-популярну літературу згідно теми роботи. Розкрито особливості екологічного контролю на митниці і в пунктах пропуску через державний кордон. Проаналізовано основні тенденції розвитку ринку сухого молока в Україні впродовж останніх років. З'ясовано сучасну ситуацію на українському споживчому ринку молочних продуктів.

Зроблено висновки та сформульовано пропозиції щодо теми роботи.

Ключові слова: митниця, екологічний контроль, сухе молоко.

Экологический контроль импорта сухого молока в пунктах пропуску через Государственную границу Украины

Дипломная работа посвящена изучению и анализу рынка сухого молока и перспективам развития отечественной молочной отрасли; особенности и порядок таможенного оформления сухого молока.

Проанализирована научная и научно-популярную литературу по теме работы. Раскрыты особенности экологического контроля на таможене и в пунктах пропуску через государственную границу. Проанализированы основные тенденции развития рынка сухого молока в Украине в течение последних лет. Выяснено современную ситуацию на украинском потребительском рынке молочных продуктов.

Сделаны выводы и сформулированы предложения по теме работы.

Ключевые слова: таможня, экологический контроль, сухое молоко.

Environmental control of imports of milk powder at checkpoints across the State Border of Ukraine

The diploma thesis is devoted to the study and analysis of the milk powder market and prospects of development of the domestic dairy industry; features and procedure of customs clearance of milk powder.

Scientific and popular scientific literature is analyzed according to the topic of work. The features of environmental control at customs and at border crossing points are revealed. The main trends of the development of the milk powder market in Ukraine during the last years are analyzed. The current situation on the Ukrainian consumer market of dairy products has been clarified.

Conclusions are made and suggestions on the topic of work are formulated.

Keywords: customs, environmental control, milk powder.